

LIVIBREYÐSPOLITIKKUR: Politikkur sum vinnuvegur

Herfyri legði løgmaður fram uppskot á tingi um broyting í samsýningum og eftirlønnum landsstýrismanna

Bjørn á Heygum

Í hesum samanhangi er hann rættuliga djarvur má sigast, og eisini í andsøgn við politiska etablissemið, sum nokk helst ynskir hetta uppskot har, sum pipari grørl!

Hví skulu landsins oddvitar annars fara og biðja um tilrongdar ábøtur í eini óhoyrt lukrativari skipan, sum teir sjálvir í eitt so langt tíðarbil hava notið so nógv gott av?

Politikkur er nevniliga í stóran mun vorðin ein vinnuvegur, - ein forrætning, har verðsliga grádigeitin eftir øllum at døma er sett ovast á politisku dagsskránnu.

Ein kann spyrja seg sjálvan, um tað er nøkur rímuligheit í, at ein landsstýrismaður afturat lönini uppá kr. 53.326,00 um mánaðin, skal fáa eina eftirløn, sum einsamøll er nærum tað duplta verd, svarandi til eitt kapitaliserað virði av lönini upp á 148.929,00 um mánaðin, ella eina reella ársløn upp á 1.787.156,00, útloyst eftir bert 8 árum í starvi, í mun til t. d. ein tænaastumann, sum skal hava 37 ára í starvstíð fyri at náa somu sømdir, - og ikki at forgloyma skammleysu koyripengarnr upp á kr. 13.642,00 hvønn mánað fyri t. d. ein landsstýrismann úr Norðoyggjum, sum ennát eru skattafríir, og harvið svara til ein eykaløn upp á tað dupulta.

Lønin hjá løgmanni er uppaftur meira lukrativ. Løgmaður fær samb. galdandi lönartalvu eina ársløn uppá kr. 702.322,00, sum vegna fjalds eftirlønina hevur eitt reelt virði á kr. 2.796.395, ella svarandi eina mánaðarløn á kr. 233.032.

Umframt ógvusligu eftirlønina og skattafríu koyripengarnar, so fáa landsstýrisfólk eisini tað sum kallast borðfæ uppá kr. 2.373,00 um mánaðin, meðan løgmaður fær heilar kr 7.118,00 um mánaðin til hetta endamál.

Hetta er eisini skattafríur peningur, sum tað eitur: “embætis vegna at sýna blíðskap fyri”.

Talan er í veruleikanum um eina eyka samsýning, sum verður útgoldin uttan nakað krav um

skjalprógvan fyri hvat upphæddin verður nýtt til.

Landsstýrisfólkini hava eisini fría telefon, frían telduútbúnað og internetsamband, uttan at verða skattað av hesum fríu ágóðum eins og vanligi borgarin.

Dýrir fyri almenna húsarhaldið

Samanborið við vanligu lönarlagið í landinum og tær pensiónssømdir, sum vanligi borgarin fær, so liggja okkara politikarar á allar ovastu rók.

Í álitinum um tilmæli um broytingar í samsýning og eftirløn landsstýrismanna sæst m.a., at samanborið við lönarlagið á privata arbeidsmarknaðinum, so liggja landsstýrismenn á allar hægsta lönarstiga, tá virði á eftirlønini verður tikin við.

T. d. verður nevnt, at bert 2,1% av samlaðu lönarútgjaldingunum vóru oman fyri kr. 60.000,00, ein einstakan mánað í 2011, meðan restin ella 97,9% av øllum løntakarunum í privatuni vinnuni lógu niðanfyri.

Politikararnir eru óhugnaliga dýrir fyri almenna húsarhaldið. Fyri hvørt valskeið skulu almennu kassarnir bløða fyri heilar 55,5 mio bara í eftirlønnum til eitt landsstýri. Tað skulu sum vera man ikki nógv valskeið til fyri, at føroyski skattaborgarin skal rinda fleiri hundrad milliónir í eftirønnum bert till fyrrverandi landsstýrismenn!

Arbeidsmannalønin ikki kappingarfør

Anfinn Kallsberg og Jóannes Eidesgaard ganga í dag og dusa sær við eini eftirløn upp á kr. 35.112,00 um mánaðin, svarandi til kr. 421.344,00 um árið, og fleiri aðrir siggja fram til at kunna njóta sama góða liv upp á skattaborgarans rokning næstkomandi árin.

Út frá miðallivialdrinum roknður til 81 ár, fáa teir sostatt hvør sær útgoldið kr. 8.848.224,00 úr landskassanum bara í pensión frá tí teir finga pensión sum 60 ára gamlir.

Gera vit eina samanbering við ein vanligan arbeidara, hvørs grundløn er kr. 115,64, um tíman, so hevur hesin ongan livandi móguleika fyri at forvinna sær eina inntøku, sum bara kemur í námind av hesum marglætispensionistunum, sum nú ganga og driva runt fyri almenna rokning.

Um ein arbeidari við galdandi sáttmálaløn enntá roynir at stríðast og strevast hvønn ein einasta dag, og vit siga at effektiva arbeidstíðin er 220 dagar í árinum á 8 tímar við

eini grundløn uppá kr. 115,00 pr. tíma, so røkkur hansara lön uppá bert upp á góðar kr. 200.000,00. Skal arbeidsmaðurin røkka somu lön um árið, sum upplagsti politikarin upp á kr. 421.344,00, so skal hann umframt vanligu 8 tímarnar, taka yvirtíð uppá millum 5 og 6 tímar, hvønn einasta dag, bara fyri at koma upp á somu lön, sum hesir fyrrverandi løgmen, sum nú ganga og mala fyri onki.

Løgtingslimir væl løntir

Fyri løgtingslimir eru samsýningarar ikki so grovar og fyrimunirnar ikki so eyðsýndir, sum fyri landsstýrismenn.

Ein løgtingsmaður fær kr. 37.975,00 í lön um mánaðin. Harafturat fáa teir løgtingsmenn, sum eru búsitandi uttan fyri Havnina eitt skattafrítt kostnaðarendurgjald, sum t.d. fyri ein løgtings-mann úr Norðoyggjum er kr. 63.000,00 um árið, ella umboðar tað sama virði sum ein skattskylduga inntøka upp á tað duplta, ella kr. 126.000,00 ella kr. 10.500,00 um mánaðin.

Løgtingslimir vinna sær eftirløn upp á 60% av lönini, ella kr. 22.785,00 um mánaðin, yvir 16 ár, ella dupult so leingi sum landsstýrismenn, men væl minni enn helvtina av tíðini hjá øllum øðrum lönarbólkum í samfelagnum.

Virðið á eftirlønini aftan á pensiónsaldur í mun til meðallivialdurin upp á 81 ár, verður hereftir 22.785,00 x 12 mdr. x 14 ár = kr. 3.827.880,00. Hetta eykagjald forvinna teir sær yvir 16 ár, sum svarar til at teir reelt hvønn mánað fáa ca kr. 20.000,00 afturat lönini, sum gevur eina veruliga lön uppá ca. 58.000,00 pr. mánaða.

Nýggja uppskotið

Uppskotið, sum er lagt fram snýr seg

fyrst og fremst um, at normalisera hetta fullkomuliga skeiklaða lönarlagið hjá politikarum, sum serstakliga orsaka av lukrativu pensiónser-sømdunum, er farið heilt av sporinum.

Uppskotið tekur støði í einum álitið tilevnað av einum óvildugum bólk av serkønnum fólk, sum í síni tíð var settur at endurskoða landsstýrismannalønirnar, og ikki minst eftirlønir og alskyns skattafríar ágóðar, sum frammanundan høvdu verið fyri rættuliga nógvum atfinningum.

Lagt verður upp til, at lønin verður hækkað soleiðis at landsstýrisfólk hereftir fáa 110% av lönarflokki 40 og løgmaður 130%, meðan øll beinini, sum i dag fylgja við starvinum verða tikin av, so sum serliga pensiónsskipanin, borðfæ, kostnaðarendurgjald og friur bústaður.

Mælt var til at hækka løgmans- og landstýrismannalønirnar, fyri løgmann úr verandi kr. 57.815, um mánaðin ella svarandi til árliga kr. 693.778 - til at bliva kr. 75.159,25 um mánaðin ella svarandi til kr. 901.111 um árið og fyri landsstýrismenn úr verandi ávikavist kr. 49.191 um mánaðin ella svarandi til árliga kr. 590.294 til at bliva kr. 63.596,33 um mánaðin ella kr. 763.156 um árið.

Talan er sostatt um eina hækking í sjálvari lönini upp á knapt 30% hjá løgmanni og landsstýrismonnum

Fjáltaur á lögtingsmonnum

Tað er onki at siga til, at eitt sindur av fjáltri er á fleiri lögtingsmonnum, nú hetta mál skal koma til umrøðu á tingi.

Tað, sum so hevur elvt til mest ørkymlan og høvuðsbryggj millum politikarar er, at mest sum øll beinini og fjalds skattafríu ágóðarnir hvørva í kjalavørrium á hesi

sonevndu lönar-hækking á pappír-inum

Tað er eisini mangt sum bendir á, at fleiri hava lyndi til at skáka sær undan, og ikki brýggja seg um, at gjørdar vera nakrar broytingar til tað verra í peningarenslinum hjá landsstýris-monnum, sum jú eru teirra næstu floksfelagar, men so sanniliga eisini tí teir sjálvir kanska eisini standa fyri tørn til at fáa part av hesum almenna brellibita.

Tað má ásannast, at teir undir øllum umstøðum verða settir í eitt álvarsligt moralskt dilemma av einum slíkum máli.

Hetta mál snýr seg nevniliga mest av øllum um teirra trúvirði sum politikarar.

Fólk eru ikki uttan grund farin at spyrja, um hesi fólkavaldu fyri størsta partin viðkomandi í veruleikanum bara sita har fyri egna vinning skuld, og meira ella minni eru vorðnir tað, sum verður kallað livibreyðspolitkarar burturav.

Fyri vanligu borgaran kann tað nevniliga mangan tykjast, sum at allar hugsjónir eru sleptar, og at aðalmálið einans er at sleppa sær framat almenna trognum.

Hetta ørkymlar, og ikki minst særir rættvísiskensluna hjá meiniga føroyinginum, samstundis sum tað er við til at undirgrava álitið á politisku skipanina

Men nú fáa vit at siggja, um nakar ryggur er í hesum monnum og kvinnum, og um tey hava tann moralska karakter, sum neyðugur er fyri at avtaka eina sera ódámliga skipan, sum als ikki hevur nakran stuðul í fólknum yvirhøvur, men tvørturímóti verður mett at vera bæði etiskt og moralskt forkastiliga.

Spennandi verður í øllum førum at siggja, hvussu “fólksins tænarar” fara at viðgera hetta mál.

Tórshavn tann 03.05. 2014

